

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту

ГРОШОВІ ПОТОКИ ПІДПРИЄМСТВА:

УПРАВЛІННЯ, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма «Аудит та державний фінансовий контроль»
Випускова кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка групи
ОАДФКзм-21
Войцеховська В.О.
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Литвин З.Б.

Тернопіль 2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність грошових потоків суб'єкта господарювання, види та їх еквіваленти

1.2. Основні аспекти управління грошовими потоками підприємства

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Інформаційна база для аналізу господарської діяльності підприємства

2.2. Оцінка грошових потоків у різних сферах діяльності суб'єкта господарювання

Висновки до 2 розділу

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організація аудиту грошових потоків підприємства

3.2. Методика аудиту безготівкових операцій

Висновки до 3 розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Сутність грошових потоків суб'єкта господарювання, види та їх еквіваленти

Для підприємств, які працюють у кризовому середовищі, головним є безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити ефективну основну діяльність, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників [2, с.151]. Дослідження й аналіз руху та динаміки грошових потоків бізнес-одиниці дає можливість виявити перевищення надходжень над зобов'язаннями а також оцінити спроможність підприємства до самофінансування.

Основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглянуті в економічній літературі, а саме дослідженню даної проблематики присвятили свої праці українські науковці і не тільки, зокрема: М. Д. Білик, І. А. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, Г. О. Крамаренко, І. А. Маркіна, Є. В. Мних, А. М. Поддєрьогін, В. В. Ковальов, Е.Ф. Брігхем, Р. Брейлі, Дж. К. Ван Хорн, А. М. Кінг, Т. Райс та інші. Розглянемо різні їх погляди щодо сутність економічних категорій «грошові потоки», «грошові кошти».

Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що існує велика кількість підходів до трактування сутності поняття грошового потоку як економічної категорії.

Е. Ф. Брігхем вважає, що «грошовий потік: фактичні чисті грошові кошти, які приходять у фірму (чи витрачаються нею) упродовж певного періоду»[5, с. 425].

На думку А.І.Бланка, «грошовий потік (cashflow) – основний показник, що характеризує ефект інвестицій у вигляді грошових коштів, що повертаються інвестору. А також стверджує, що грошовий потік підприємства являє собою

сукупність розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю» [4, с. 315, с.394].

Ф. Ф.Бутинець, стверджує, що «грошовий потік – найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства» [6].

В. А. Верба та О. А. Загородніх трактують «поняття грошового потоку як різницю між кількістю отриманих та витрачених коштів» [7, с. 75].

Д. Ван Хорн, Д. Вахович зазначають, що до грошових потоків підприємства відносяться: «потоки готівкових коштів, які мають безперервний характер; власні обігові кошти». [9, с. 217].

«Чистий грошовий потік може утворюватися не лише за рахунок приросту чи скорочення власних обігових коштів, а й шляхом збільшення або зменшення таких видів активів та пасивів підприємства, як: дебіторська заборгованість; кредиторська заборгованість (поточні зобов'язання); інші активи; інші пасивів» [9, с. 217].

На думку Є. В. Мниха, «грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю»[8].

МСБО № 7 «Звіт про рух грошових коштів» трактує поняття «грошовий потік» як надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів. Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання» [10].

Отже, «грошовий потік – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті господарської діяльності підприємств». У загальному вигляді під грошовим потоком розуміється різниця між коштами, що надійшли, і що сплаченими.

Трактування економічної категорії «грошові кошти» різними авторами

№п/п	Автор	Визначення грошових коштів
1	Долан Э. Дж. [19, с.22]	«гроші є центром, навколо якого концентрувала свою увагу економічна наука» [19,с.22].
2	Дж. Сломан	«Економіка багато в чому пов'язана з грошима: скільки грошей ми отримуємо на руки; які наші витрати; в яку суму обходиться придбання того чи іншого товару; який дохід фірми; скільки грошей обертається в економіці в цілому».
3	М. І. Савлука	«Гроші – одне з найдавніших явищ у житті суспільства – відіграють важливу роль у його економічному і соціальному розвитку» [40].
4	Л. А. Дробозіна [20, с.13]	«Гроші – історична категорія, притаманна товарному виробництву, відомі з далекої давності, і з'явилися вони як результат більш високого розвитку виробничих сил і товарних відносин» [20, с.13].
5	М. Балудянський	«Гроші, є тільки знаряддя або досконала машина, що служить полегшенню торгівлі, а не загальне чи переважаючи державне багатство»
6	Ю.Н. Дьякова [42, с.60]	«Грошові кошти» – це деякий відчутний актив, в той час як «грошовий потік» – це різниця між отриманими і виплаченими підприємством грошовими коштами за певний період, тобто це рух грошових коштів в результаті господарської діяльності підприємства» [42,с.60].
7	матеріал з Вікіпедії	Грошові кошти - поняття бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та включає готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі [].

Трактування терміну «Грошові кошти» доцільно розпочати з нормативних документів Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). «Звіт про рух грошових коштів» «Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання»[10].

Методичні рекомендації зі складання звіту про управління підприємства трактують грошові кошти, як «готівку, кошти на рахунках в банку та депозити до запитання»[17].

Згідно МСБО 1 «Подання фінансової звітності» «трактують грошові кошти – готівка та кошти на рахунках органів Державного казначейства України, у банках депозити до запитання» [18].

В «Економічному словнику» Г. В. Осовської зазначено: «Грошові кошти (англ. Monetary assets) – доходи й надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємств, організацій, установ, домашніх господарств, у банках і використовуються для забезпечення їхніх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків» [22, с.60].

Р.Т. Кийосакі зазначає: «Гроші – це рахунок гри, а мій фінансовий звіт – картка, на якій я записую результати. Виходячи із цього, я можу дійти висновку, наскільки вміло я веду гру» [25, с.31].

На думку професора Ф.Ф. Бутинця, «гроші – металеві та/або паперові знаки, що є мірою вартості під час купівлі-продажу і виконують роль всезагального еквівалента, тобто виражають вартість усіх інших товарів і обмінюються на будь-який з них. Гроші бувають електронні, кредитні, паперові» [27, с.43].

У термінологічному словнику А. Г. Загороднього, Г. Л. Вознюка та Г.О. Партина зазначено, що «у господарській практиці назву грошей мають явища, ззовні відмінні одне від одного: одиниці рахунку, в яких визначаються ціни на товари, національні грошові знаки, іноземна валюта, записи на банківських рахунках, кошти, витрачені на придбання цінних паперів, боргові зобов'язання, що використовуються для платежів, тощо» [28, с.164].

Під поняттям «грошові кошти» розуміємо – готівку в касі, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, при умові що вони є абсолютно

ліквідними, та у будь-який час можуть бути використані для здійснення розрахунків» [4, с.218].

Складові еквівалентів грошових коштів відображенні на рис. 1.1.

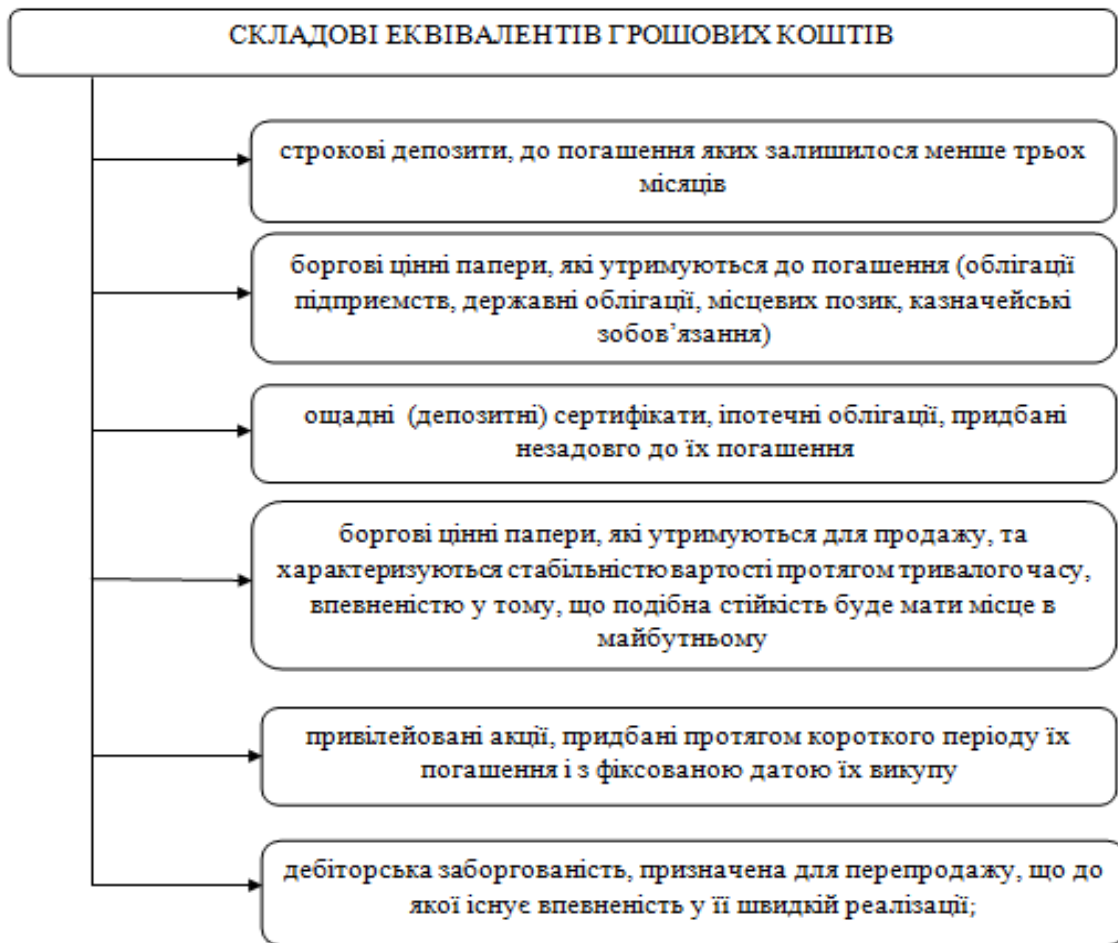

Рис. 1.1. Складові еквівалентів грошових коштів [37]

Складання «Звіту про рух грошових коштів» можливе двома способами: прямим та непрямим. Мета складання та подання звітності форми №3— відобразити надходження й вибуття грошових коштів підприємств протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Під час використання прямого методу складання звіту використовується форма № 3, а непрямомо – форма № 3-н. Законодавство надає можливість підприємствам самостійно обрати той чи інший метод складання даної звітності, зазначаючи вибраний метод.

Таблиця 1.2.

Порівняння термінів, що використовуються щодо руху грошових коштів відповідно до НП(С)БО та МСБО, МСФЗ

Терміни	Сутність термінів	
	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 7 «Подання фінансової звітності»
Грошові кошти	Готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання	Готівка і вклади до запитання
Еквіваленти грошових коштів	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості	Короткострокові високоліквідні вкладення, які легко перетворити на певну суму грошових коштів і які підлягають незначному ризику зміни цінності
Негрошові операції	Операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів	Відсутнє
Інвестиційна діяльність	Придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів	Придбання та реалізація довгострокових активів та інших інвестицій, які не належать до грошових еквівалентів
Операційна діяльність	Основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю	Основна, яка приносить дохід діяльність підприємства та інша діяльність, окрім інвестиційної та фінансової
Фінансова діяльність	Діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства	Діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного капіталу і позикових коштів компанії
Потоки грошових коштів	Відсутнє	Притік та відтік грошових коштів та їх еквівалентів
Рух грошових потоків	Надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів	Відсутнє

Прямий метод потребує безперервного накопичення відомостей про рух грошових коштів, відображає грошові надходження та витрати.

Непрямий же метод здійснює коригування чистого прибутку або збитку з урахуванням операцій не грошового характеру, майбутніх надходжень тощо.

1.2. Основні аспекти управління грошовими потоками підприємства

Управління грошовими потоками економічного угруповання є важливою складовою в організації його фінансово-господарської діяльності. А також необхідною функціональною стратегією бізнес-єдиниці..

І.О. Бланк стверджує, що «процес управління грошовими потоками підприємства охоплює такі етапи: забезпечення повного і достовірного обліку грошових потоків підприємства і формування необхідної звітності; аналіз грошових потоків підприємства в попередньому періоді; оптимізація грошових потоків підприємства; планування грошових потоків підприємства в розрізі окремих їх видів» [4,с.320].

Систему управління грошовими потоками суб'єкта господарювання доцільно реалізувати за допомогою низки етапів управління (рис. 1.2.).

Планування та прогнозування грошових потоків є елементами внутрішньогосподарського фінансового прогнозування та планування на підприємстві. «В результаті використання яких досягається узгодженість величини очікуваних грошових потоків із потребами фінансового забезпечення господарських операцій підприємства в рамках його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності» [2, с.416].

Основним завданням цього етапу є запровадження дієвого плану надходжень та видатків грошових коштів підприємства в контексті окремих складників його господарської діяльності, який забезпечить безперервну платоспроможність.

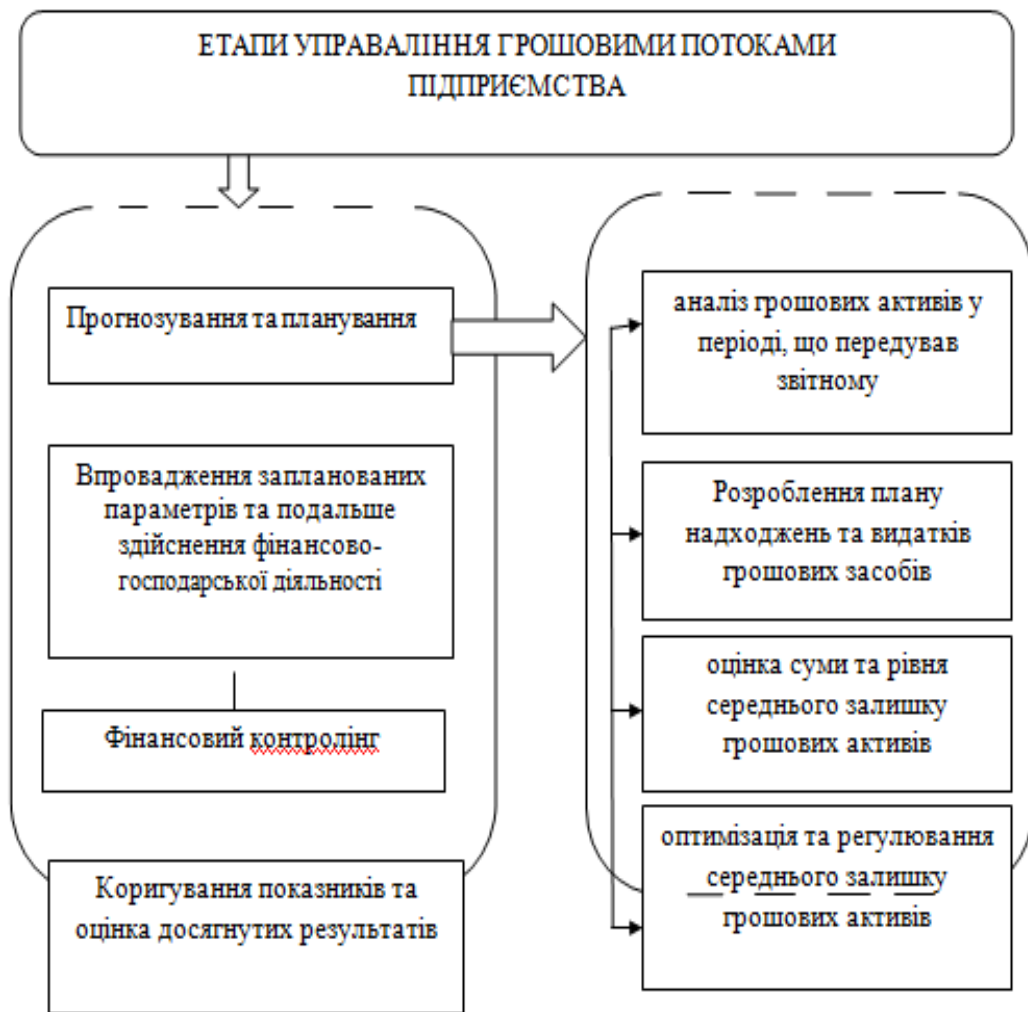

Рис.1.2. Система управління грошовими потоками підприємства

Актуальні проблеми, які виникають під час управління грошовими потоками підприємств в умовах кризи відображенні на рис.1.3.

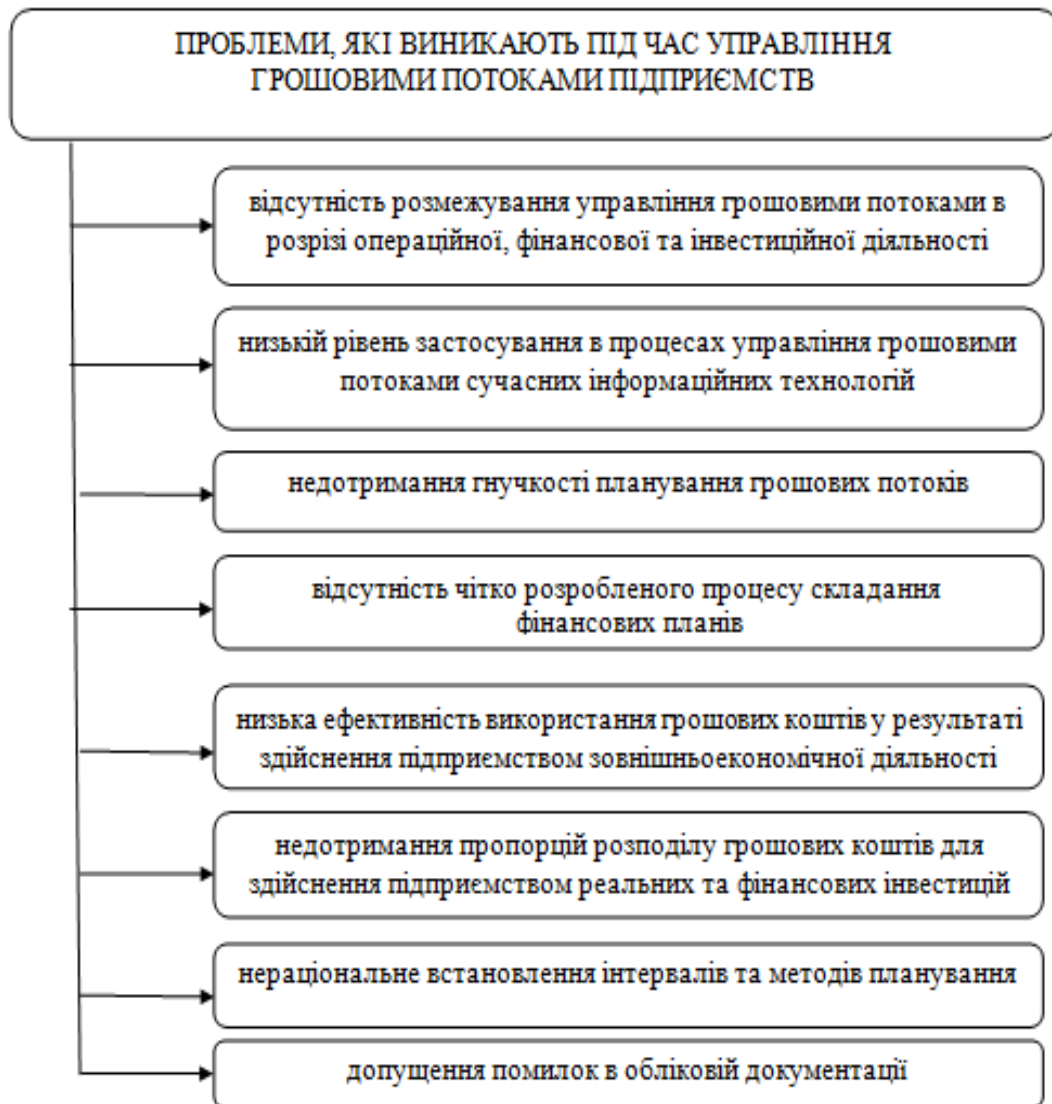

Рис.1.3. Проблеми, які виникають під час управління
Грошовими потоками підприємств*

*Примітка. Складено автором на основі джерел[11,16]

Для підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства важливо дотримуватися низки рекомендацій: «узгоджувати стратегічні цілі підприємства з його фінансовими можливостями; планувати довгострокові та короткострокові шляхи розвитку підприємства; забезпечити оптимізацію грошових потоків та їх ефективне фінансування; здійснювати постійний контроль над розподілом грошових коштів; формувати резервні джерела фінансування; підвищувати рівень залучення інвестицій до підприємства» [15].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Інформаційна база для аналізу господарської діяльності підприємства

До інформації, що використовують у фінансовому аналізі і менеджменті, висувають такі основні вимоги: значимість, повнота, вірогідність, своєчасність, зрозумілість (рис. 2.1.).

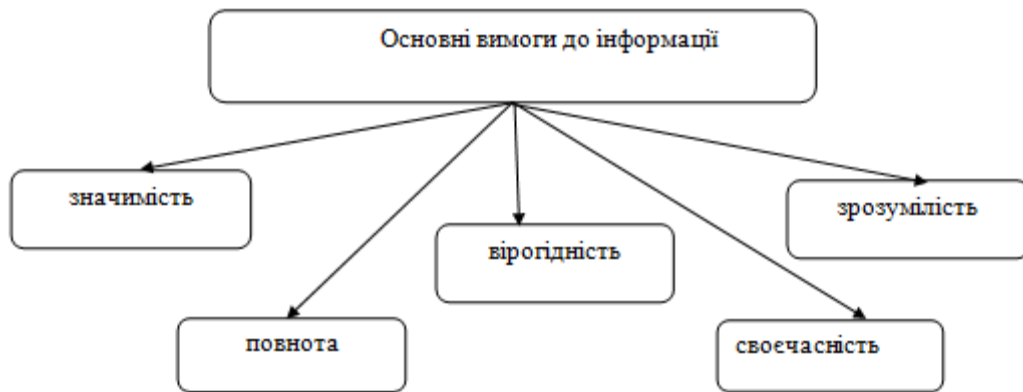

Рис. 2.1. Основні вимоги які ставляться до інформації

Головна мета оцінки «фінансових звітів – це своєчасно виявляти й усувати недоліки у фінансовій діяльності та знаходити резерви покращення фінансового стану підприємства і його платоспроможності» [45,с13].

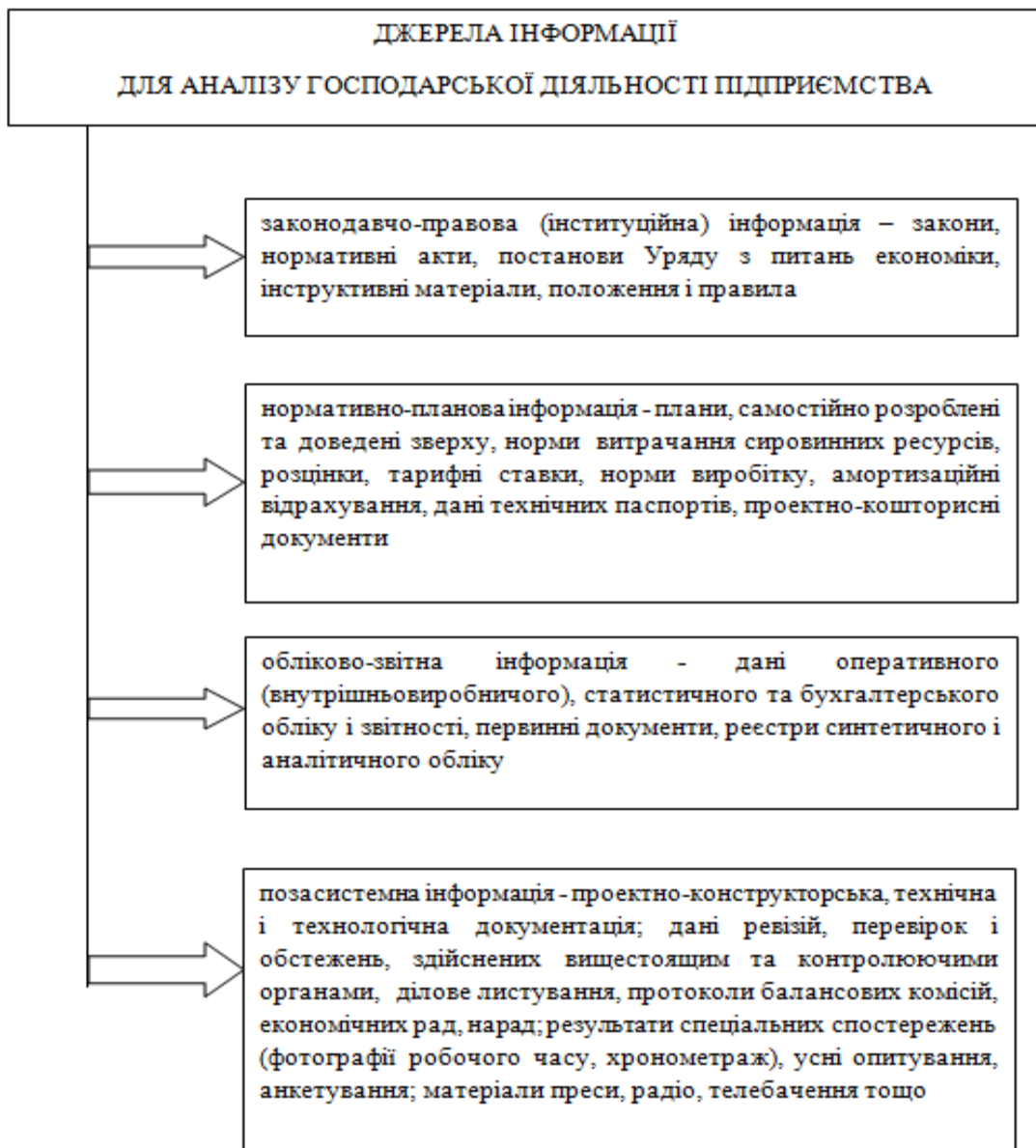

Рис. 2.2. Джерела інформації аналізу господарської діяльності

Правові засади складання та подання фінансової звітності в Україні визначено Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Фінансова звітність підприємства включає:

- «Баланс» (Звіт про фінансовий стан),
- «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід);
- «Звіт про рух грошових коштів» (За прямим методом);
- «Звіт про рух грошових коштів» (За непрямим методом);
- «Звіт про власний капітал»;
- «Примітка до фінансової звітності» [44,с.14].

2.2. Оцінка грошових потоків у різних сферах суб'єкта господарювання

Бізнес-одиниця подає інформацію щодо грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності у такому вигляді, який найбільше відповідає його діяльності. Класифікація за видами діяльності надає інформацію, яка необхідна користувачам для оцінювання впливу цих видів діяльності на фінансовий стан суб'єкта господарювання і суму його грошових коштів та їх еквівалентів. Таку інформацію можна також використовувати для оцінки взаємозв'язку наведених вище видів діяльності.

Грошові потоки від операційної діяльності визначаються переважно основною діяльністю суб'єкта господарювання, яка приносить дохід. Таким чином, вони є, як правило, результатом операцій та інших подій, які підпадають під визначення прибутку або збитку.

Таблиця 2.2

Склад і структура позитивного грошового потоку
Приватного акціонерного товариства «ОПІЛЛЯ» від операційної
діяльності за 2020-2021 роки

(тис. грн.)

Показники	2020 рік		2021 рік		Динаміка		
	сума	частка, %	сума	частка, %	абсолют. тис. грн.	відносна %	частки, %
<i>Надходження від:</i>							
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10812	100	16136	100	5324	49,24	-
Відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	-	-	-	-	-	-	-
Від операційної оренди	-	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	-	-	-	-	-	-	-
<i>Разом надходжень</i>	10812	100,0	16136	100,0	5324	49,24	-

Дані з таблиці показують що ПАТ «ОПІЛЛЯ» упродовж двох років мало надходження грошових потоків тільки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тобто від основної діяльності. У 2021 році позитивний грошовий потік бізнес-одиниці зріс на 49,24%, що становить 5324 тис. грн.

Таблиця 2.3

Склад і структура негативного грошового потоку
Приватного акціонерного товариства «ОПЛЛЯ» від операційної діяльності за
2020-2021 роки

(тис. грн.)

Показники	2020 рік		2021 рік		Динаміка		
	сума	частка, %	сума	частка, %	абсолютна тис. грн.	відносна, %	частки, %
<i>Витрачання на:</i>							
Оплату товарів (робіт, послуг)	275	15,7	208	6,8	-67	-24,4	-8,9
Оплату праці	183	10,5	221	7,2	+38	+20,8	-3,3
Відрахування на соціальні заходи	50	2,8	60	2	+10	+20,0	-0,8
Оплату зобов'язань з податків із зборів	1243	71	2576	84	+1333	+107,2	+13
<i>Разом витрачань</i>	1751	100	3065	100	+1314	+75,0	-

Дані розрахунки з таблиці показують, що Приватне акціонерне товариство «ОПЛЛЯ» суттєво збільшило негативний грошовий потік від операційної діяльності. Він зріс на 75%, що становить 1314 тис. грн. Так, у 2021 році порівняно з 2019 роком спостерігається зростання витрат на оплату праці на 20,8%; на відрахування на соціальні заходи зросли на 20%. Витрачання на оплату товарів у 2021 році порівняно з минулим скоротилася на 24,4%. Найвищий показник витрачань – це оплата зобов'язань з податків і зборів, що становить 107,2%.

В загальній структурі грошового потоку від операційної діяльності бізнес-одиниці суттєвих змін не відбулося, водночас зменшилася частка витрат на оплату товарів робіт, послуг в загальній сумі витрачань що становить 8,9%.

На рисунку 2.4. відображена крива, щодо суми сплачених податків в український бюджет.

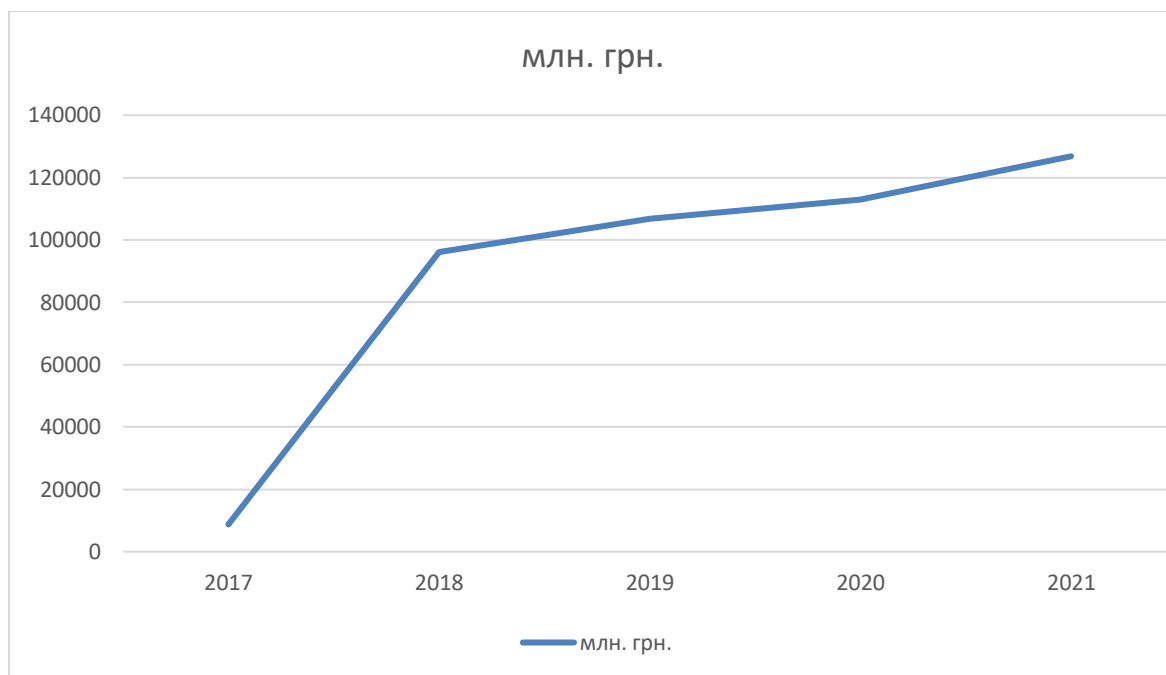

Рис. 2.4. Сума сплачених податків в український бюджет
ТзОВ «Пивоварня «Опілля» 2017-2021рр.

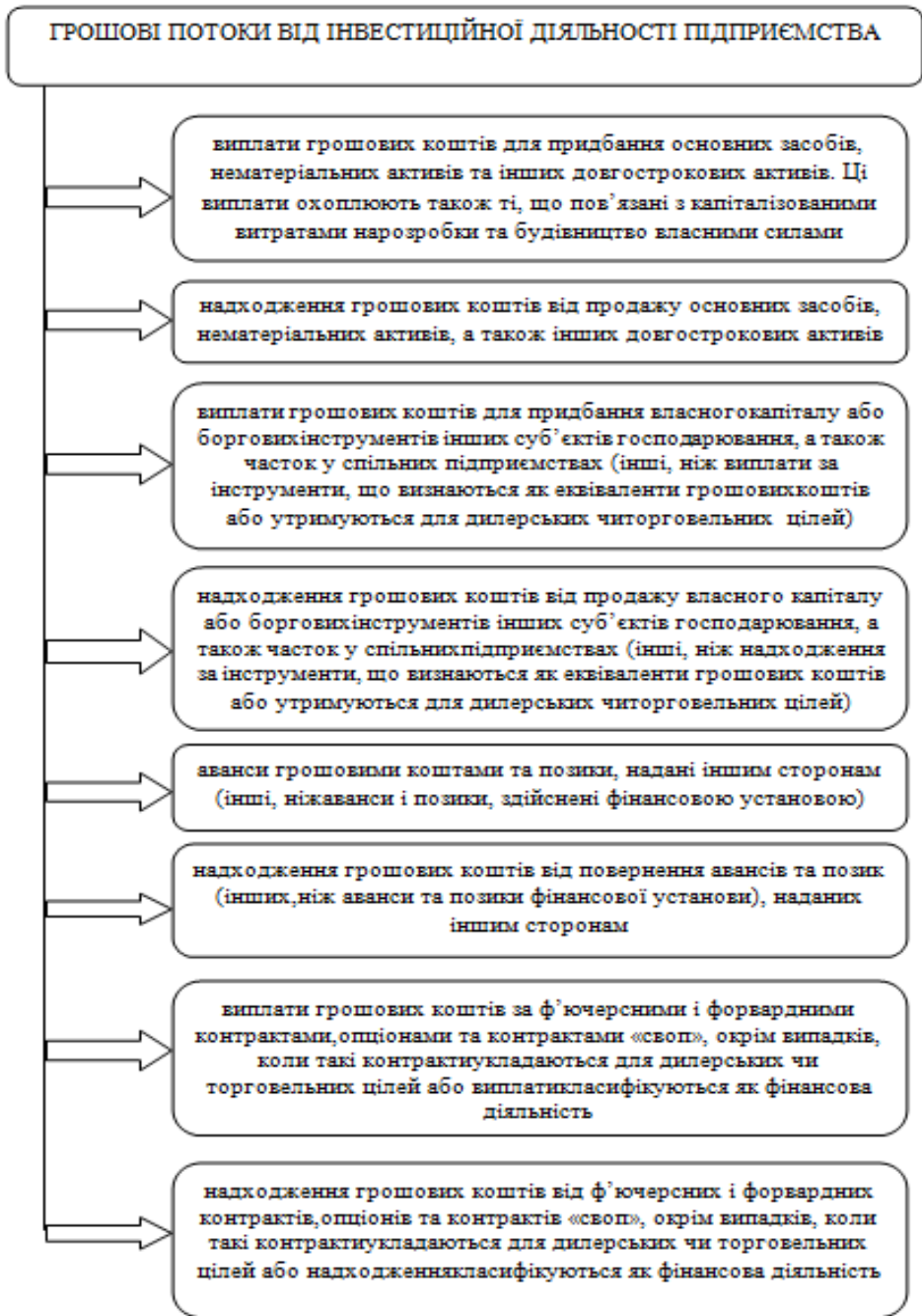

Рис. 2.5. Грошові потоки від інвестиційної діяльності підприємства

Структура грошового потоку підприємства від інвестиційної діяльності

Приватне акціонерне товариство «ОПІЛЛЯ» за 2020-2021 роки

(тис. грн.)

Показники	2020 рік		2021 рік		Динаміка		
	сума	частка , %	сума	частка , %	абсолют . тис.грн.	відносна ,%	частки , %
<i>Надходження від:</i>							
Реалізації необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-
<i>Всього надходжень</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Витрачання на :</i>							
Придбання необоротних активів	13362	100	8843	100	-4519	-66,2	-
Інші платежі	-		-	-	-		
<i>Всього витрачань</i>	13362	100	8843	100	-4519	-66,2	-
Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	-1362	-	-8843	-	-4519	-66,2	

Джерело: сформовано на підставі фінансової звітності (додаток И)

З даних таблиці спостерігаємо, що Приватне акціонерне товариство «ОПІЛЛЯ» за 2020-2021 роки не формував додатній грошовий потік від інвестиційної діяльності. Щодо негативного, то він скоротився у 2021 році порівняно з минулим. Спостерігаються витрачання на придбання необоротних активів менше на 66,2% ніж було у попередньому році. Структура грошового потоку підприємства не змінилася.

Окреме розкриття інформації про грошові потоки, що виникають від фінансової діяльності, є важливим, оскільки воно корисне для передбачення претензій щодо майбутніх грошових потоків з боку тих, хто надає капітал суб'єктові господарювання.

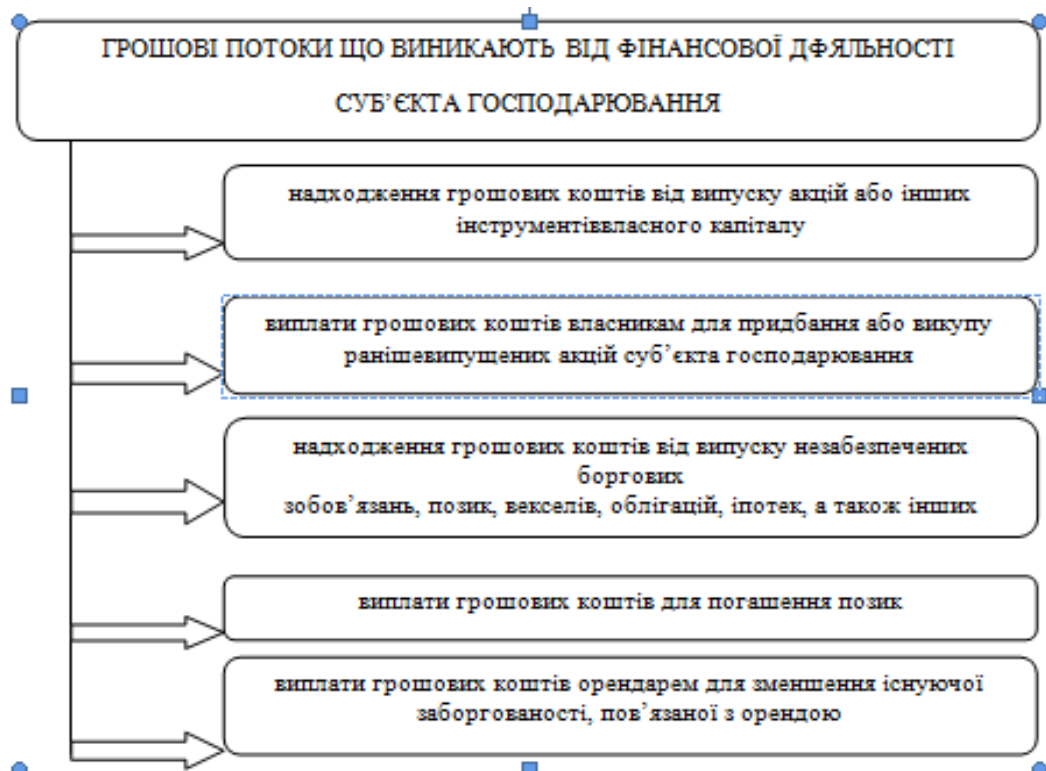

Рис.2.6. Грошові потоки що виникають від фінансової діяльності суб'єкта господарювання

Таблиця 2.5

Структура грошового потоку Приватного акціонерного товариства «ОПІЛЛЯ» від фінансової діяльності за 2020-2021 роки

(тис. грн.)

Показники	2020 рік		2021 рік		Динаміка		
	сума	частк а, %	сума	частк а, %	абсолют т. тис.грн	відносн а, %	частк и, %
<i>Всього надходжень</i>	8704	100	7929	100	-775	-8,9	-
Отримання позик	8704	100	7929	100	-775	-8,9	-
<i>Витрачання на :</i>							
Викуп власних акцій	-	-	-	-	-	-	-
Погашення позик	3236	73,5	7853	64,6	+4617	+142,7	-8,9
Сплата дивідендів	1151	26,8	2179	17,9	+1028	+89,3	-8,9
Витрачання на сплату відсотків	15	0,2	2121	17,5	+2106	+706,7	+17,3
<i>Всього витрачань</i>	4402	100,0	12153	100,0	+7751	+176,0	-
<i>Чистий грошовий потік від фінансової діяльності</i>	4302	x	-4224	x	-		-

Джерело: сформовано на підставі фінансової звітності (додаток И)

Здійснивши аналіз обсягу, структури, складу показників фінансової діяльності на основі «Звіту про рух грошових коштів» ПрАТ «ОПІЛЛЯ» за 2020-2021 рік, спостерігається, що надходження у 2021 році скоротилися на 8,9%, це становить 775 тис. грн., отже, надходження грошових потоків не покривають потреби підприємства. Щодо витрачання коштів в цій діяльності, то структура залишається незмінною. Найвищий показник, це витрачання на сплату відсотків, який збільшився в 2021 році на 2106 тис. грн. На останньому місці показник - сплата дивідендів, де, у звітному році він зріс на 89,3%, що становить 1028 тис. грн. У минулому році надходження потоків від фінансової діяльності покривали витрачання.

Таблиця 2.7

Структурно-логічна модель аналізу грошових потоків підприємства

1. Мета і завдання аналізу грошових потоків	
1.1. Мета	1.2. Завдання
Метою аналізу грошових потоків підприємства є виявлення рівня достатності формування грошових коштів підприємства, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного і негативного грошових потоків за обсягом та часом.	Аналіз складу, структури та динаміки грошових потоків; оцінювання джерел утворення та напрямів витрачання грошових коштів; оцінювання достатності, оптимальності, збалансованості грошових потоків за обсягом та синхронізацію за часом; розробка прогнозів та планів руху грошових потоків
2. Об'єкти і суб'єкти аналізу грошових потоків	
2.1. Об'єкти	2.1. Суб'єкти
Залишки грошових коштів та їх еквівалентів на певну дату; надходження та витрачання грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; фактори, що спричинили зміну грошових активів	Топ-менеджери підприємства; економічні служби підприємства; керівники функціональних та структурних підрозділів підприємства; власники та акціонери; зовнішні користувачі інформації

3. Система економічних показників аналізу грошових потоків	
3.1. Абсолютні вартісні показники, джерелами є облікова підсистема підприємства: залишки та обороти з надходження і витрачання грошових коштів та їх еквівалентів; фінансові результати; активи; власний капітал і зобов'язання. Абсолютні показники динаміки	3.2. Відносні показники, які є наслідком аналітичної обробки облікової інформації: Відносні показники структури активів, власного капіталу та зобов'язань; відносні показники динаміки. Відносні показники інтенсивності процесів: коефіцієнти обороту з надходження і витрачання грошових коштів; коефіцієнт достатності чистого операційного грошового потоку; коефіцієнт ліквідності потоку; коефіцієнт ефективності грошового потоку
4. Інформаційне забезпечення аналізу грошових потоків	
4.1. Зовнішня інформація: правова; нормативна; довідкова	4.2. Внутрішня інформація: планова; фактографічна
5. Методи обробки первинної (вхідної) інформації	
5.1. Економіко-логічні методи: групування; порівняння; розрахунок відносних показників; розрахунок середніх показників; деталізація; елімінування	5.2. Економіко-математичні методи: обробки динамічних рядів; методи регресійно-кореляційного аналізу; методи моделювання
6. Узагальнення і реалізація результатів аналізу	
6.1. Узагальнення результатів	6.2. Реалізація результатів
Систематизація інформації: - кількісна оцінка втрачених можливостей збільшення абсолютної величини грошових коштів та прискорення їх оборотності; - кількісна оцінка потенційного збільшення абсолютної величини грошових коштів та прискорення їх оборотності; - Оцінка вірогідності прогнозованих показників; - розробка багатоваріантних заходів щодо збільшення абсолютної величини грошових коштів та прискорення їх оборотності у майбутньому періоді; - Оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів	- Оцінка заходів щодо збільшення абсолютної величини грошових коштів та прискорення їх оборотності; - вибір оптимального варіанту заходів - прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів - доведення прийнятого рішення до виконавців - забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень

Джерело: сформовано на підставі[37;39;40;41;92]

Виробничі потужності досліджуваного суб'єкта господарювання відображені на рис.2.6.

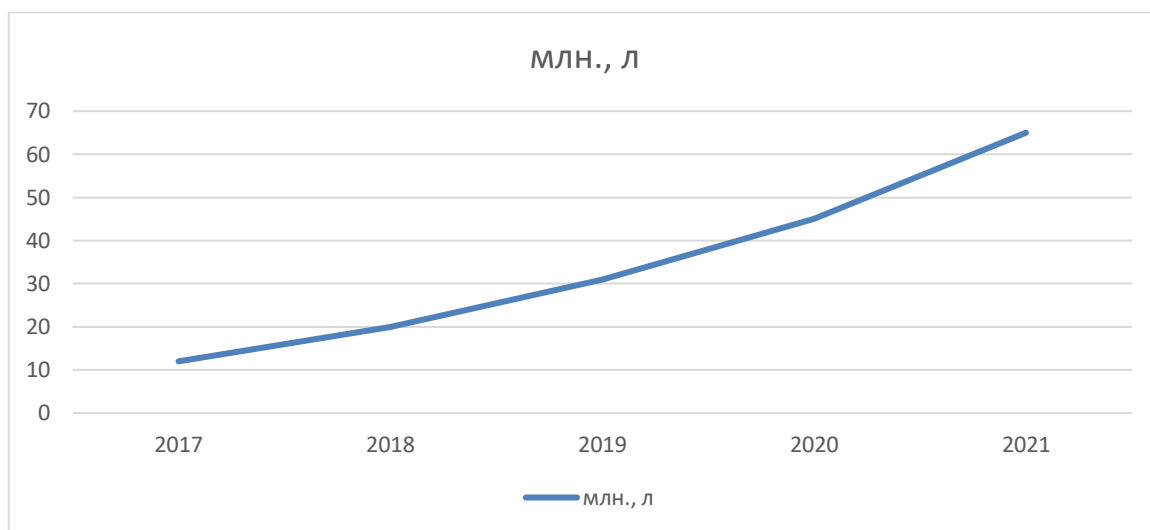

Рис.2.6. Виробничі потужності ТЗОВ «Пивоварня «Опілля» 2017-2021рр.

Розглянемо та проаналізуємо ситуацію господарської діяльності ТЗОВ «Пивоварня «Опілля» за досліджуваний період. На основі фінансової звітності (додаток Е-Л) здійснено фінансовий аналіз необоротних та оборотних активів. ТЗОВ «Пивоварня «Опілля», 2020-2021 роки. Результати відображені на рисунках 2.7.

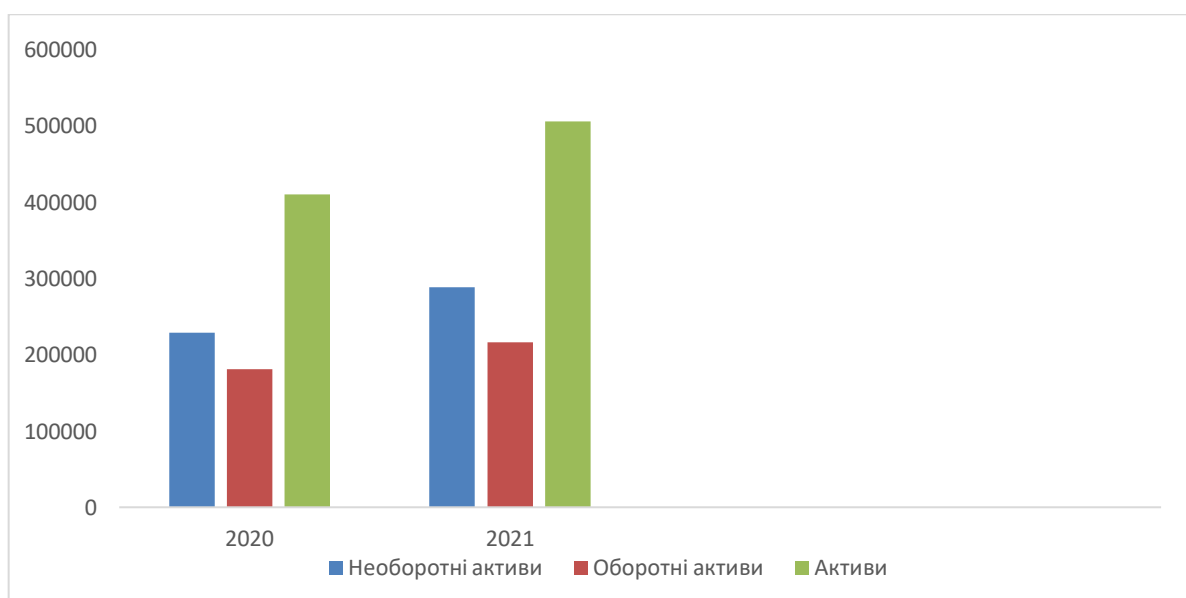

Рис. 2.7.Динаміка активів

ТЗОВ «Пивоварня «Опілля», 2020-2021 роках.

На досліджуваному підприємстві спостерігається ефективність використання виробничого потенціалу. Сума активів зросла на 23%, тобто збільшився обсяг майна. Водночас, зі підвищенням показників щодо активів суб'єкта господарювання, при зменшенні доходу від продажу товарів (робіт, послуг), вказує на необхідність пошуку резервів оптимізування структури активів.

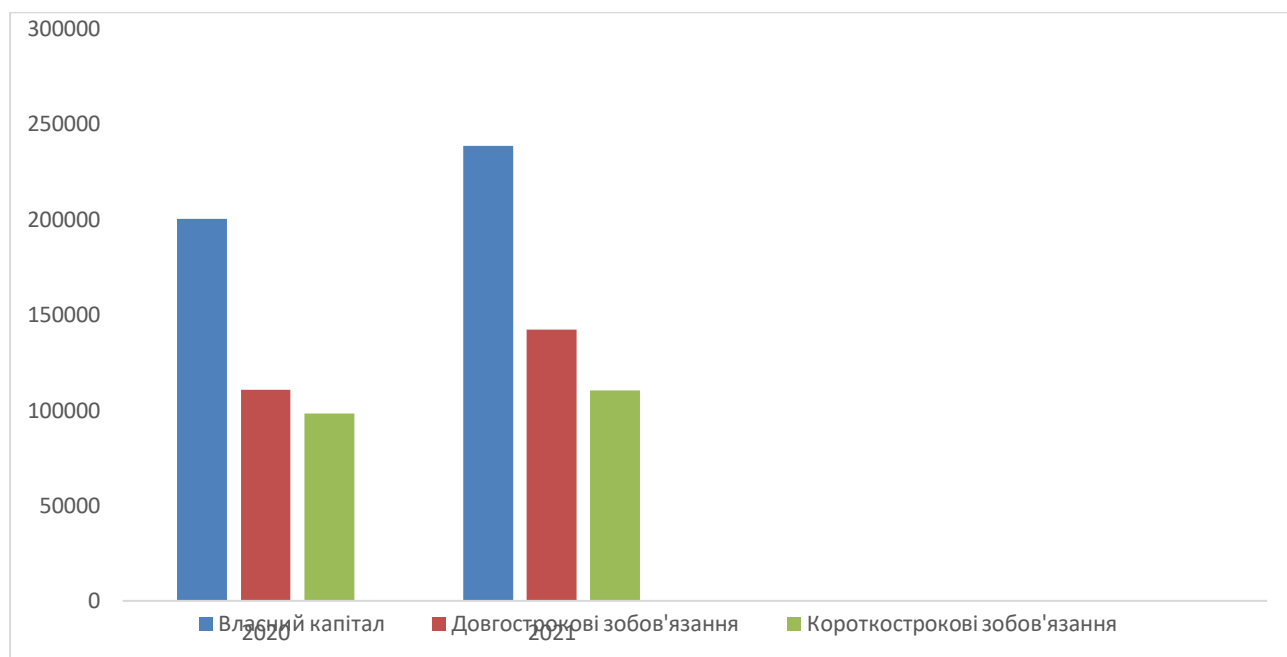

Рис. 2.8. Динаміка джерел фінансування
ТзОВ «Пивоварня «Опілля», 2020-2021 роки

Спостерігається збільшення величини на явних джерел фінансування для залучення активів, що зумовлено зростанням власного капіталу на 23% та довгострокових зобов'язань на 32,13%

Для того, щоб зберегти свої позиції на ринку потрібно постійно виявляти активну діяльність та виокремлювати сучасні тенденції впровадження та реалізацію інвестиційних проектів. Зокрема:

- Розширення та модернізації виробництва;
- Зниження енергоємності виробництва пива;

- Зменшення середніх витрат води на виробництво 1 літра пива;
- Захист навколишнього середовища.

Відповідно на це бізнес-структурі необхідно виділяти кошти. Діючи в нових умовах господарювання, виробникам, для того, щоб створити продукт, який цілком задовольнить потреби споживачів економічно ефективним шляхом, необхідно провести дослідження:

- ✓ ринку;
- ✓ планування;
- ✓ втілення в життя усіх необхідних заходів, спрямованих на розробку нового товару.

На рисунку відображено сума виділених інвестицій на соціальні проекти та соціальний розвиток ТзОВ «Пивоварня «Опілля» 2017-2021рр.

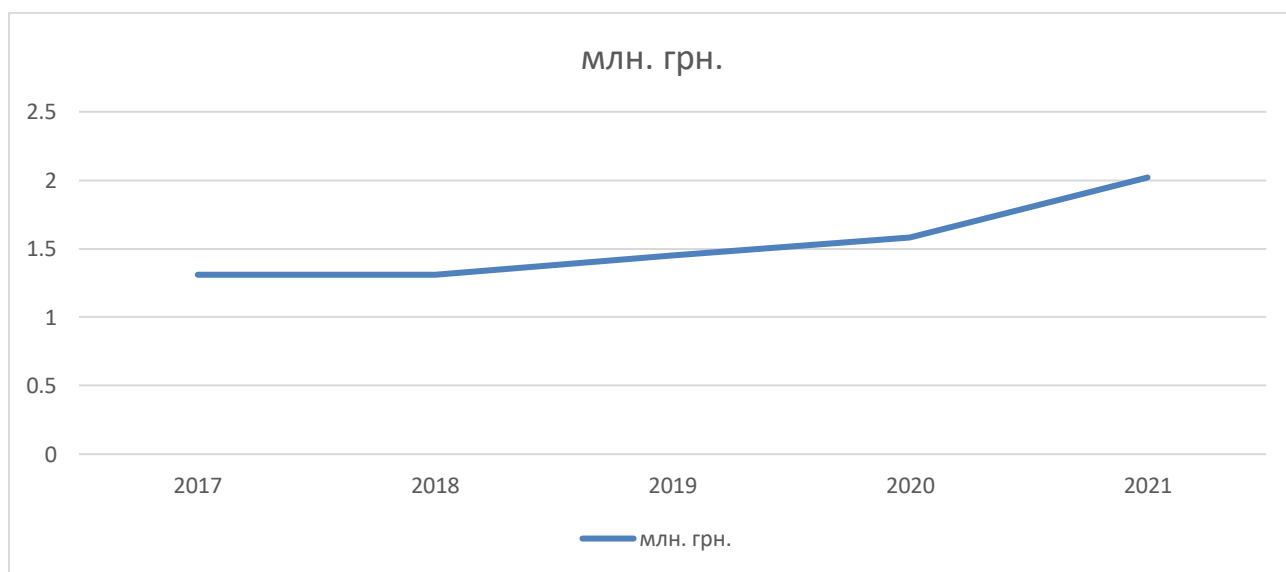

Рис.2.9. Сума виділених інвестицій на соціальні проекти та соціальний розвиток ТзОВ «Пивоварня «Опілля» 2017-2021рр.

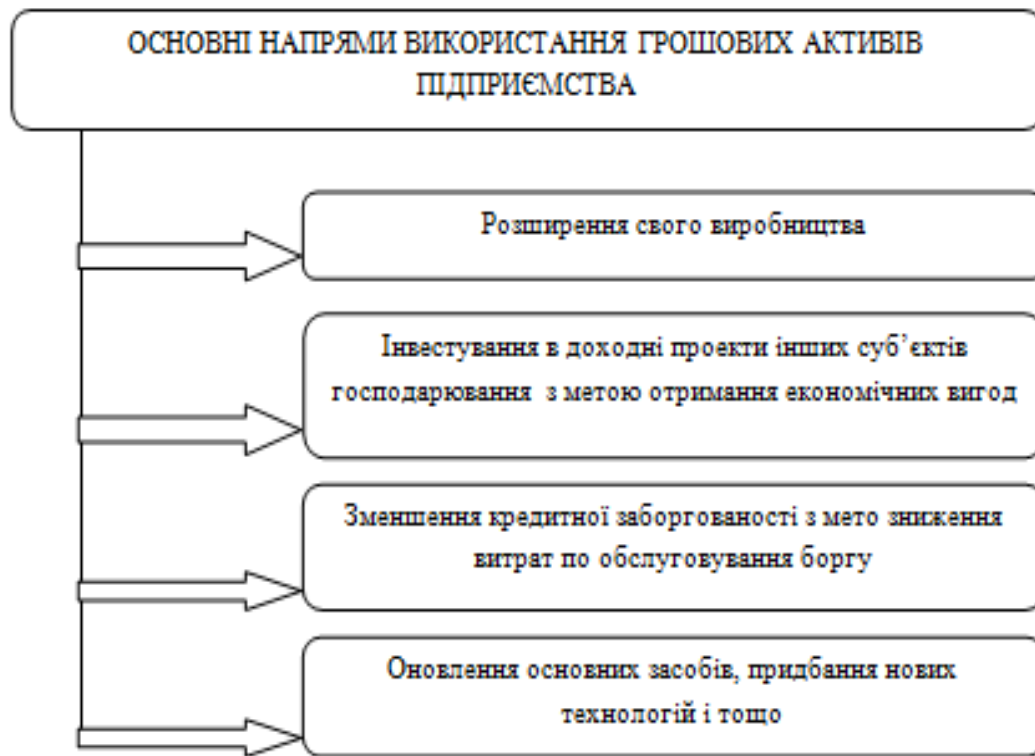

Рис. 2.10. Основні напрямки використання грошових активів підприємства

В процесі управління грошовими потоками необхідно:

- ✓ забезпечити приплив коштів у будь-який момент часу;
- ✓ забезпечити мінімізацію коштів на розрахункових розрахунках і в касі;
- ✓ добиватися оптимального співвідношення між коштами і короткостроковими фінансовими вкладеннями, з метою одержання підприємством максимального ефекту.

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ
ГРОШОВИХ ПОТОКІВ
СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Організація аудиту грошових потоків підприємства

Найбільш ліквідними активами будь-якої бізнес-одиниці є грошові кошти, і водночас дані активи найбільш підпадають під загрозу крадіжок та зловживань. Методика проведення аудиту грошових коштів відображена на рис.3.1.

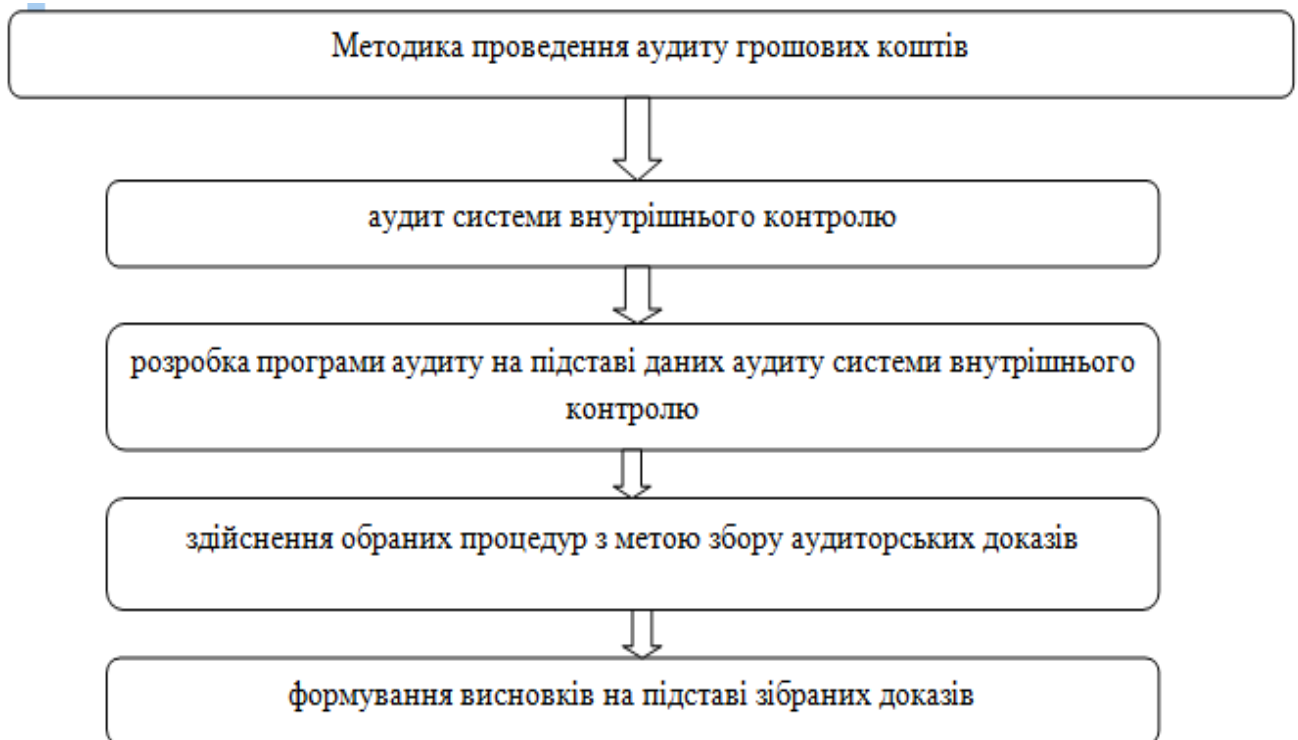

Рис.3.1. Методика проведення аудиту грошових коштів [57]

Планом проведення аудиту грошових коштів передбачається:

- перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових касових документах, зі списком співробітників підприємства;

- перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових банківських документах і в аналітичних регістрах обліку розрахунків з дебіторами (кредиторами);
- перевірка відповідності призначення платежу у видаткових банківських виписках з фактично отриманими активами чи послугами.

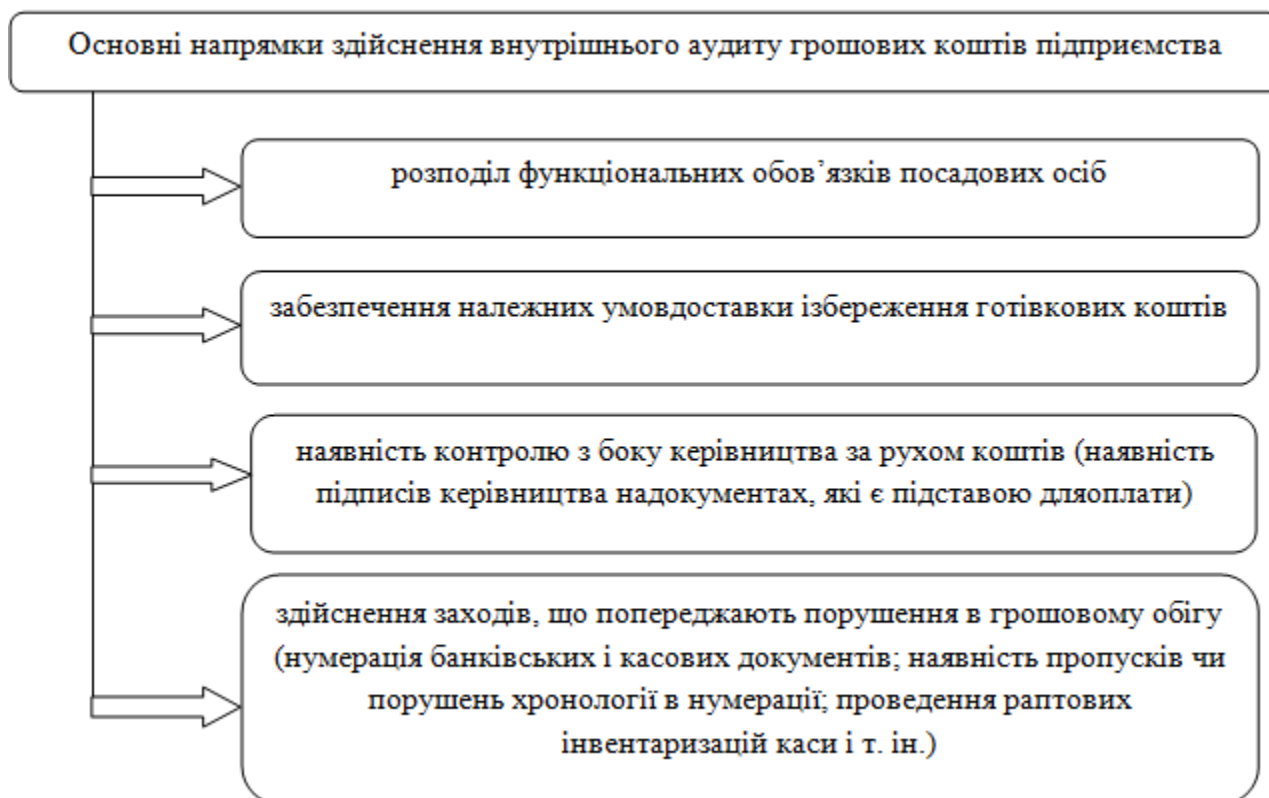

Рис.3.2. Аудит внутрішнього контролю коштів підприємства [57]

На думку Г. В. Власюк, «аудит, в більшій мірі, відносять до інтелектуального виду діяльності, оскільки він покликаний лише досліджувати фінансово-господарську діяльність на помилки, виправляти які має власник». «Аудит грошових коштів проводиться за такими напрямками:

- ✓ аудит касових операцій;
- ✓ аудит операцій на поточному рахунку»[58].

Для якісного проведення аудиту, необхідно визначити об'єкти аудиту касових операцій, відповідно до яких визначається мета аудиту та завдання, складається програма аудиту (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

Об'єкти аудиту касових операції [71, с.115]

Об'єкт аудиту	Елементи об'єкту
Наказ про облікову політику	відповідність чинному законодавству; форми первинних документів; облікові реєстри обліку; порядок проведення інвентаризації каси; порядок укладання договору про матеріальну відповідальність
Касові операції	надходження готівки у касу; використання готівки; відображення в первинних документах; відображення на рахунках бухгалтерського обліку; цільове використання готівки і дотримання касової дисципліни відповідно до Положення відповідно до Положення № 148
Рахунки обліку, облікові реєстри, фінансова звітність	рахунки 30 «Готівка», рахунок 33 «Інші кошти»; журнал 1, відомість 1.1; Баланс (Звіт про фінансовий стан); Звіт про рух грошових коштів. Примітки до фінансової звітності
Результати попередніх перевірок касових операцій, фінансової звітності	<ul style="list-style-type: none"> - інвентаризації каси; - аудиторських перевірок; - внутрішнього контролю; - Державною фіскальною службою; - іншими контролюючими органами.

Мета і завдання аудиторської перевірки визначаються аудитором в період організації проведення аудиту, відповідно до умов договору. Але в методологічному аспекті необхідно визначити мету й завдання аудиту, незалежно від умов договору. Автори наукових публікацій по різному визначають мету аудиторської перевірки касових операцій.

Таблиця 3.2.

Мета, завдання, інформаційне забезпечення
аудиту касових операцій [71, с. 116]

Мета	Завдання	Інформаційне забезпечення
Отримання достатніх аудиторських доказів, впевненості у достовірності інформації первинних документів про рух готівки, її наявності, повноті й своєчасності її відображення в облікових регістрах, тотожності інформації первинних документів інформації в облікових регістрах, достовірності та неупередженості відображення інформації про касові операції у фінансовій звітності	<ul style="list-style-type: none"> - оцінка системи внутрішнього контролю касових операцій; - перевірка доцільності і законності здійснення готівкових розрахунків; - перевірка правильності документального оформлення касових операцій; - оцінка організації бухгалтерського обліку касових операцій; - оцінка синтетичного та аналітичного обліку касових операцій; - перевірка тотожності інформації у первинних документах, облікових регістрах, фінансовій звітності 	<ul style="list-style-type: none"> - чинне законодавство; - наказ про облікову політику; - порядок організації оприбуткування готівки у касу; - первинні документи; - регістри обліку; - головна книга; - довідки бухгалтерії; - акти та довідки попередніх перевірок; - результати проведених інвентаризацій; - фінансова звітність

При аудиті касових операцій, аудитор проводить перевірку в декілька етапів (рис.3.3.)

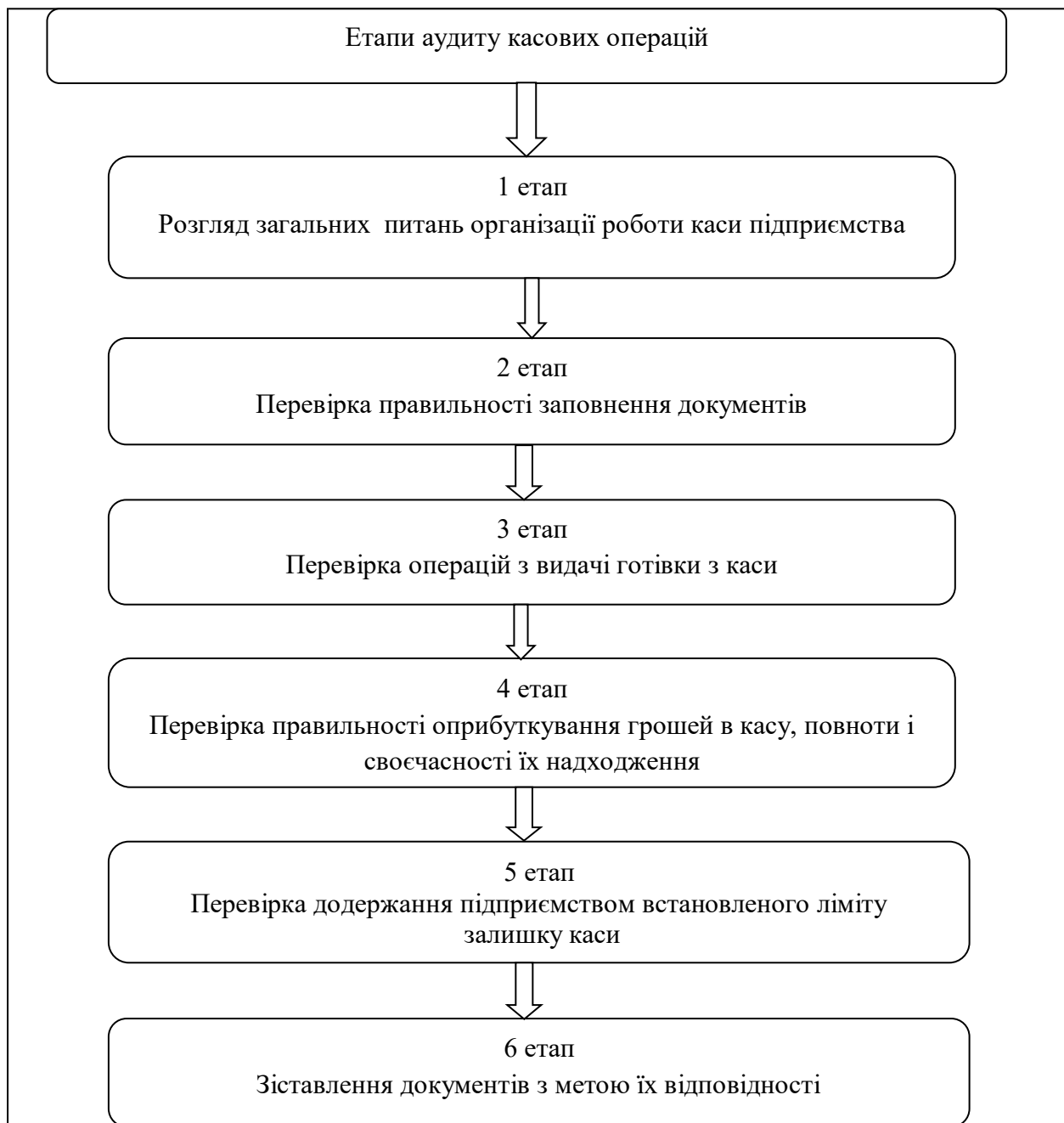

Рис.3.3. Основні етапи проведення аудиту касових операцій

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: підручник [О.А.Петрик, В.О.Зотов, Б.В.Кудрицький та ін.]; за заг. ред. О.А.Петрик. К.: КНЕУ, 2015. 498 с.
2. Стащук О. В., Хандучка А.М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. *Молодий учений*. 2014. № 6.
3. Яструбецька Л. С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту. *Фінанси України*. 2015. № 5. С. 101–109.
4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс; 2 е изд., перераб. и доп. Киев: Ника Центр, Эльга, 2004. 656 с.
5. Брігхем Е.Ф. Основи фінансового менеджменту: навч. посібн., пер. з англ. Київ : Вид-во КП «Вазак», 1997. 1000 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підруч. [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. 2-е вид., перероб. та доп.–Житомир : Рута, 2002. 672 с.
7. Верба В.А., Загородніх О. А. Проектний аналіз: підручник. Київ: КНЕУ, 2000. 322 с.
8. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник Київ: ЦУЛ, 2008. 412с.
9. Ван Хорн Дж.К., Вахович Д. Основы управления финансами. пер. с англ.; гл. ред. серии Я.В. Соколов. Москва: Финансы и статистика, 1999. 800 с.
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових коштів IASB від 01. 01. 2012.: . URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_019. (дата звернення 10.01.2022).
11. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. № 1(52). С. 245–249.
12. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2005. 536 с.

- 13.Коваленко С.О. Сутність грошових потоків та їх роль в управлінні фінансами підприємств. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua. (дата звернення 10.01.2022).
- 14.Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. № 1(52). С. 245–249.
- 15.Плінгей К.І. Теоретичні аспекти аналізу грошового потоку суб'єкта господарювання.
Збірник наукових праць студентів кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. Вип. 1 С.243–247.
- 16.Сергеева О.Р.Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 12, 2017. С. 107-110.
- 17.Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: затв. наказом М-ва фінансів України від 7.12.2018 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18> (дата звернення 10.01.2022).
- 18.МСБО 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-1_ukr_2016.pdf
- 19.Долан Э. Дж. Кэмпбелл Колин Д., Кэмпбелл Розмари Дж, Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. пер. с англ. СПб. : Санкт-Петербург оркестр, 1994. 493 с.
- 20.Дробозина Л.А., Окунева Л.П., Андросова Л.Д. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебник для вузов. ; под ред. Л. А. Дробозиной. Москва : Финансы, ЮНИТИ, 1997. 479 с.
- 21.Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остапюк М.Я. Фінансовий облік: первинна документація та облікова реєстрація: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 319 с.
- 22.Осовська Г.В., Юркевич О.О., Завадська Й.С., Економічний словник. Київ : Кондор, 2007. 358 с.
- 23.Войцеховська В.О., Литвин З.Б. Джерела інформації для аналізу грошових потоків підприємства. *Облік, оподаткування і контроль*:

- теорія та методологія*: матеріали. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль: ЗУНУ, 2022.
24. Войцеховська В.О., Литвин З.Б. Управління грошовими потоками підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль: ЗУНУ, 2022.
25. Кийосаки Р.Т. Поднимите свой финансовый IQ; пер. с англ. С.Э. Борич. Минск: Попурри, 2009. 256 с.
26. Герасим П.М., Давидович І.Є., Хомин П.Я. Управлінський облік на підприємстві: монографія Тернопіль: Економічна думка, 2001. 270 с.
27. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: підручник в 2-х частинах Ч.1. [2-е вид., доп. і перероб.]. Житомир: Рута, 2009. 512 с.
28. Загородній А.Г., Вознюк Г. Л., Партин Г.О., Облік і аудит: термінологічний словник. Львів : «Центр Європи», 2011, с. 164.
29. Сопко В.В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник Київ: КНЕУ, 2004. 411 с.
30. Дьякова Ю. Н. Проблема классификации денежных потоков. *Сборник научных трудов Северо-Кавказского государственного технического университета*. Серия «Экономика». 2002. №8. С.56-63.
31. Височан О.С. Наукові підходи до визначення понять «гроші» та «грошові кошти». *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: економіка. 2005. №18. С.27–33.
32. Височан О.С. Облік руху грошових коштів як інформаційна база системи аналізу ліквідності підприємства. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: економіка. 2004. №17. С.192-197.
33. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. Серія Економіка. Спецвипуск 33. Частина 2. С. 215-220.
34. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ (зі змінами і доповненнями) URL:

- zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-2&print=1. (дата звернення 12.01.2022).
35. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами і доповненнями): URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>. (дата звернення 12.01.2022).
36. Воробець Т. І. Економічна сутність фінансового інвестування на фондовому ринку України. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції* 2011. №2. С. 72-77.
37. Мага К. І. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: збірник наукових праць студентів Тернопільського національного економічного університету*. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 35-37.
38. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» URL: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-2&print=1. (дата звернення 12.01.2022).
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» від 31 березня 1999 р. № 87 *Офіційний вісник України*. 1999. № 25.
40. Хом'як Р.Л., Цюцяк І.Л. Удосконалення методики складання Звіту про рух грошових коштів у системі інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка": "Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи встановлення та проблеми розвитку"*. Львів: В-во Національного університету «Львівська політехніка». 2007. № 57. С 400-406.
41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 31.03.99 № 87. *Все про бухгалтерський облік*. 2010. № 10. Ч. 1. С. 9–12.
42. Дьякова Ю. Н. Проблема классификации денежных потоков. *Сборник научных трудов Северо-Кавказского государственного технического университета. Серия «Экономика»*. 2002. №8. С.56-63.

44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996–XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 10.09.2022).
45. Пічугіна Т.С., Шубіна С.В., Мірошник О.Ю. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: навчальний посібник. Львів «Новий світ 2000», 2011. 326 с.
46. Литвин З.Б. Функціонально-вартісний аналіз: навч. посібник. Київ: «Хай –Тек Прес», 2009. 170 с.
47. Грабовецький Б.Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2011. 289 с.
48. Буряк П.Ю., Римар М. В., Биць М. Т. Фінансово-економічний аналіз: Підручник. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 528 с
49. Плікус І. Й. Аналіз грошових потоків промислового підприємства *Регіональні перспективи*. 2002. №5(24). С.78-81.
50. Литвин Б. М. Економіко–аналітична діяльність в організації: підручник. Київ: «Хай–текпрес», 2008 р. 352 с.
51. Серединська В. М., Загородна О. М., Федорович Р. В. Економічний аналіз : навч. посіб. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. 623 с.
52. Литвин З.Б. Економічний аналіз: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 96 с.
53. Литвин З.Б. Теорія економічного аналізу: Методичні поради і завдання з дисципліни, для студентів напрямку підготовки «Менеджмент» 6.030601 усіх форм навчання. Тернопіль: Економічна думка, 2010. 224 с.
54. Литвин З.Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління підприємством. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.- практик. конф. Чернігів. 2014. С.125-127.
55. Литвин З.Б. Проблемні аспекти теорії і практики економічного аналізу. *Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан і актуальні проблеми та перспективи розвитку* :зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнар. наук.-практик. конф. Тернопіль. 2011. С.198-200.

- 56.Плінгей К.І. Деякі аспекти щодо класифікації грошових коштів. *Збірник наукових праць студентів кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу*. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. Вип. 2. С. 219–224.
- 57.Скорба О.А. Аудит грошових коштів. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць*. Випуск 22. Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2017. С. 78-82.
- 58.Власюк Г.В. Шляхи підвищення аудита грошових коштів / *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2008. №4. С. 28 – 31
- 59.Кот О.С. Економіко-правове регулювання аудиту грошового обігу банків / *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №12. С. 182 – 187.
- 60.Петрик О. Методика аудиторської перевірки Звіту про рух грошових коштів *Вісник податкової служби України*. № 30. 2003. С. 57-64.
- 61.Сахарцева І. І. Теоретико-методологічні аспекти формування програм аудиту: Монографія К. : Кондор, 2005. 374 с.
- 62.Кудрицький Б. В. Методичні та організаційні аспекти аудиту фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2007. 20 с.
- 63.Про аудиторську діяльність : Закон України від 14.09.2006 р. № 140-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3125-12> (дата звернення 25.07.2022).
- 64.Перелік послуг, які можуть надавати аудиторі (аудиторські фірми) : затв. рішенням Аудиторської палати України від 22.12.2011 р. № 244/14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr244230-11>. (дата звернення 25.07.2022).
65. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 25.09.2022).
- 66.Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Міжнародний науковий журнал*. 2017. Вип. 1–2. С. 67–85.

67. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 1998. 196 с.
68. Колісник Г.М., Слюсаренко В.Є. Аудит : навч. посіб. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2015. 296 с.
69. Основи аудиту. С. І. Дерев'янка, С. О. Олійник, Н. П. Кузик, О. М. Ганяйло. / навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
70. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
71. Подмешанська Ю.В., Троян О.В., Ковалик М.Д. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. *Економічна наука. Економіка та держава №1* 2019. С. 114-121.
72. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
73. Литвин З.Б. Грабарець І.А. Класифікація фінансової звітності як об'єкта аналізу та аудиту. Розділ у колективній монографії. Економічна експертиза: теорія, методологія та організація: монографія за заг. ред. д.е.н., проф. Михайла ЛУЧКА. Тернопіль, ЗУНУ. 2021. С.197-209.
74. Литвин З. Б., Серединська В. М. Аналіз як невід'ємний інструмент ефективності в системі управління підприємством. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір» Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 237-240.
75. Литвин З. Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління суб'єкта господарювання. *Електронне науково-практичне фахове видання "Інфраструктура ринку"*. Випуск № 36. Жовтень 2019 р. С. 508-512.
76. Ямборко Г. Аналіз ділової активності підприємств в умовах фінансової кризи. URL: [http://www.library.tane.edu.ua /images/nauk_vydannya/55Nstz.pdf](http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/55Nstz.pdf)(дата звернення 19.07.2022).
77. Литвин З.Б., Будник Л.А. Суттєвість як критерій оцінювання

достовірності фінансової звітності *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*. Матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції. (Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій. м. Чернігів 2021 р.) С.112-115.

78. Чернецька С.А. Оцінка ефективності діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу *Економічний аналіз*. 2013 рік. Том 14. № 3. С.225-230. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/viewFile/155/125> (дата звернення 18.07.2022)
79. Про електронні документи та електронний документообіг Закон України від 22.05.2003 № 851-IV Дата оновлення 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 18.09.2022).
80. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. Дата оновлення 31.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 01.09.2022).
81. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 302 від 29.11.2000. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення 23.08.2022).
82. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Постанова правління Національного банку України 29.12.2017 № 148. Дата оновлення 13.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення 23.09.2022).
83. Про затвердження інструкції про безготівкової розрахунки в Україні в національній валюті користувачів платіжних послуг. Постанова правління Національного банку України від 29.07.2022 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

